

Narodski običaji v Železnikah.

IX. Vsi svetniki.

(Konec.)

Od roženkranske nedelje do vsih svetnikov se podajo vsako nedeljo po večernicah fantje srednje starosti na bližnji homec, ki se imenuje „mojsigrad“. Od tod gredo v bližno šumo po suhe hoste, nosijo jo na „mojsigrad“ in taiste polovico prihranijo za vsih svetnikov dan, drugo polovico pak prec ražgejo, se krog ognja vstopijo in na ves glas vekajo: Prajs (Prus) Prajs, Prajs, jabelka klatil po —. (Opraševal sim stare može čez pravi in izvirni pomen tih besed, nisim vender mogel nič natajnčnega pozvediti; le neki možic mi je rekel, da to izvira od Pruske vojske.) Proti zdravi Marii pogasijo fantje ogenj, da bi ga veter kam ne raztrosil, pospravijo odločeno hosto na pripralni prostor ter se podajo na dom. — Na vsih svetnikov dan po večernicah pridši zopet na „mojsigrad“ se urno podajo zopet po suhe hoste, tako da z poprejšno prihranjeno jo imajo včasih prav velik kup. Zdaj napravijo iz vse hoste germado, kresu enako, katero pak ne zažgejo prec, ampak krog taiste posedejo, se pomenkujejo, posebno radi od mertvih kaj pravijo eden drugemu i. t. d. — Ko pak zdravo Mario zazvoni, urno prižgejo blagoslovljeno svečico in s taisto germado zapalijo, ktera se kmalo v svitem plamenu posveti. Med tem je že pri cerkvah zazvonilo „cuge“, ki vabijo moliti sv. roženkranc za mertve rajne, in fantje jo zdaj vlijejo prot farni cerkvi*), da vse vprek leti; hotel je namreč že večkrat kdo kako tamno podobo med „cugi“ okol ognja viditi, kar, kakor se zastopi, spada v versto domišljij. Ta ogenj pomeni ogenj — terplenje — duš v vicah, in berž ko ne se zapali ravno zato o času, ko ljudje k sv. roženkrancu v cerkev gredó, da bi se ja z večjo gorečnostjo in pobožnostjo spomnili svojih mertvih rajnih. —

* Od nekđaj je namreč pri nas navadno, da na vsih Svetnikov večer in vernih duš zjutrej med „cugi“ gredo ljudje v farno cerkev vse tri dele sv. roženkranca molit, kateri pa doma varjejo, ga tudi skupaj glasno molijo. Občina svetnikov! resnično tolažbepolna zveza si za slednega kristjana, saj ti si nam porok, da se bo za nas še molilo na svetu, ko homo že zdavnej prah in pepel. P is.

Da ljudje po večernicah ta dan (pri nas peljani v procesji od gg. duhovnikov) zlo zlo hodijo na pokopališče, tu od groba do groba svojih ljubih romajo, pri taistih poklekujejo, svečice prižigajo in z serčno molitvo rajne milosti Božji priporočujejo, omenim le memogredé, ker ta navada je pri kristjanih splošna po vesolnem svetu! — Marsikaka solzica kane ta dan iz žalostnih oči na prezgodne grobe staršev, bratov al sester, znancev in prijatlov, in kdor ima kolčkaj občutljivo serce, gotovo zapusti v žalosti kraj, ki nas vse čaka.

Naj omenim pri ti priliki še enkolko od pogrebov pri nas. Ko kateri, posebno odraščeni, vmerje, hodijo ljudje prav zlo „molit.“ V izbo pridši poškropijo merliča z pripravljeno blagoslovljeno vodo, potem pokleknejo in molijo ene očenaše. Potem ga zopet poškropijo, malo kam sedejo, in odidejo. Sosedje, botri in žlahta se navadno povabijo k pogrebu. Ti pridejo večdel zvečer „molit“ in vsak povabljen prinese saboj voščeno svečico, ktero na merliča položi. Povabljeni čujejo pri merliču do polnoči ali clo celo noč. Okol polnoči molijo sv. roženkranc, bere tudi kdo z kakih bukev kaj pobožnega. Če je merlič še samskega stanu, tudi fantje in dekleta pridejo „varvat“ in navadno kaj zapojejo. Po molitvi ali petju se varhom s čim postreže. K pogrebu se povabljeni v žalostnih oblekah snidejo, otroci povabljenih, in scer le fantiči, pak vzamejo svečice, ki so jih stariši prinesli, jih prižgejo in gredo paroma prec za križem. V cerkev pridši se med „Libero“ krog truge, in na pokopališču krog jame vstopijo. Ko pogrebci merliča zagrebejo, vgasnejo tudi fantiči svoje svečice, ter jih mežnarju dajo, ktere potem v cerkvi rabi za prižiganje svečave. —

Z tim tedaj sklenem popisovanje narodskih običajev pri nas. Poznavši nalogo šolskega prijatela sim se pri tem deržal bolj na šege mladine. Vodile so me pri tem dvojne želje: oteti namreč že zlo hirajoče šege pozabljivosti, in razvedriti enkolko s tim ljubo slovensko mladino. Al sim dosegel moj namen, bodo razsodili častiti bravci. Moje serčne želje poslednič so, da bi bla ta malenkost tako dobrovoljno sprejeta, kakor dobrovoljno jo je popisal matke Slave verni sinko J. Levičnik. al